

DEEL 12: FACULTAIR REGLEMENT PLAGIAAT

De faculteit hanteert inzake onregelmatigheden mbt Onderzoekspaper/Masterproef, of bij andere vorm van (schriftelijke) rapportering het onderstaande reglement.

Dit reglement is evenwel niet van toepassing op schrijfofdrachten in het kader van opleidingsonderdelen van de eerste Bachelor of op schrijfofdrachten die expliciet als doel hebben om de regels inzake academisch schrijven duidelijk te maken.

Artikel 1: Omschrijving plagiaat

§1 Als ongeoorloofde praktijk of onregelmatigheid in de zin van art. 78 OER wordt beschouwd het in een Onderzoekspaper/Masterproef of andere vorm van (schriftelijke) rapportering overnemen, adapteren, parafraseren of vertalen van teksten, theorieën, redeneringen, stellingen, indelingen, schema's, grafieken, data of onderzoeksresultaten uit andere werken, zonder duidelijke en correcte bronvermelding, met als intentie of als resultaat dat deze teksten, theorieën, redeneringen, stellingen, indelingen, schema's, grafieken, data of onderzoeksresultaten als eigen werk worden voorgesteld. Dergelijke vorm van ongeoorloofde praktijk of onregelmatigheid wordt beschouwd als plagiaat.

§2 De faculteit voorziet ter illustratie in een niet-exhaustieve voorbeeldenlijst (zie bijlage). Deze informatie wordt aan de studenten gecommuniceerd via Ufora.

§3 De verantwoordelijke evaluator kan de originaliteit van ingediende werkstukken, die over het algemeen in elektronische vorm moeten worden ingediend, middels anti-plagiaatsoftware toetsen.

Artikel 2: Vermoeden van plagiaat

§1

Indien een verantwoordelijk toezichter vermoedt dat een student bij een evaluatie fraude of onregelmatigheden pleegt, kan deze de lopende evaluatie voor die student onmiddellijk beëindigen of kan deze de student voorzien van een nieuwe blanco examenkopij of een online examen opnieuw laten starten.

Het bij zich hebben en/of het gebruik maken van een digitaal of elektronisch (communicatie)middel tijdens een examen of een andere test wordt gezien als fraude tenzij uitdrukkelijk anders vermeld of na toestemming in individuele uitzonderlijke omstandigheden.

§2 De examinerator/verantwoordelijk toezichter brengt de voorzitter van de examencommissie per opleiding onverwijld op de hoogte van de feiten.

Artikel 3: Procedure

§1 Indien de onregelmatigheid een aanwijzing van plagiaat betreft in de Onderzoekspaper/Masterproef, of bij een andere vorm van (schriftelijke) rapportering zoals hierboven (artikel 1) omschreven, wordt de betrokken student steeds gehoord door de voltallige examencommissie per opleiding, bijgestaan door de facultaire ombudsman (OER art. 78, pa. 4).

§2 In dit geval stelt de decaan, en desgevallend de betrokken promotor en/of commissarissen, de student in kennis van de aanwijzingen van plagiaat en wordt aan de student de kans gegeven hierop te repliceren.

§3 Vervolgens beraadslaat de examentuchtcommissie en stelt al dan niet het plagiaat vast en verbindt, na stemming, daaraan één van de sancties opgenomen in art. 78 OER, rekening houdend met het kennelijk of manifest karakter van het plagiaat, de omvang van het plagiaat, de impact van het plagiaat en met het al dan niet bewust of bedrieglijk karakter van het plagiaat.

Artikel 4: Examentuchtsancties

§1 In geval van vaststelling van plagiaat in de Onderzoekspaper /Masterproef, of bij een andere vorm van (schriftelijke) rapportering kan de examentuchtcommissie, in toepassing van artikel 3 van dit reglement, beslissen om de in artikel 78, §6 van het OER beschreven examentuchtsancties toe te passen:

- de student krijgt een aangepast examencijfer op het examen of werkstuk waarbij het betrokken opleidingsonderdeel werd geëvalueerd
- de student krijgt de melding 'bedrog' voor het betrokken opleidingsonderdeel
- De student krijgt de melding 'bedrog' voor het betrokken opleidingsonderdeel en kan voor een in functie van de ernst van de overtreding te bepalen deel van de door de student in het desbetreffende academiejaar opgenomen opleidingsonderdelen, geen creditbewijs verwerven (dit vertaalt zich in een examenresultaat van 0/20 voor de betrokken opleidingsonderdelen). Dat deel kan gelijk zijn aan het geheel van de opgenomen opleidingsonderdelen. De examentuchtinstantie kan beslissen dat de student voor de betrokken opleidingsonderdelen of een deel ervan, in voorkomend geval, evenmin kan deelnemen aan de evaluaties georganiseerd in de tweedekansexamenperiode.
- de student wordt uitgesloten

§2 De examentuchtcommissie neemt in haar verslag een lijst van aanwezigen op. Het verslag vermeldt de feiten en de motieven die tot de examentuchtbeslissing hebben geleid. Een kopie van dit verslag wordt vervolgens bezorgd aan de directeur Onderwijsaangelegenheden en aan de betrokken lesgever(s). De examentuchtcommissie deelt de genomen examentuchtbeslissing, desgevallend inclusief vermelding van de opgelegde examentuchtsanctie, via aangetekend schrijven mee aan de betrokken student.

§3 Tegen de uitgesproken examentuchtbeslissing kan intern beroep worden aangetekend bij de institutionele beroepscommissie, zoals bepaald in artikel 81 van het OER.

[Handleiding bij de procedure](#)

BIJLAGE: Niet-exhaustieve voorbeeldenlijst plagiaat

Voorbeeld plagiaat bij citeren

1. OC PolWet

Voorbeeld 1 plagiaat

Wie politieke wetenschappen studeert vraagt zich wellicht af, 'wat is politiek? Politiek is eigenlijk een wezenlijk gecontesteerd concept. Er bestaan heel veel verschillende definities van politiek, waarbij sommige auteurs een bepaald aspect van het menselijk gedrag benadrukken terwijl anderen dan weer politiek afbakenen tot een bepaald domein van de samenleving. Politiek kan dus heel veel dingen zijn. Maar als we politiek willen omschrijven moeten we op zoek naar het ultieme, laatste onderscheid waartoe politiek gereduceerd kan worden. We kunnen politiek beschouwen als de regeling van allerlei zaken voor een groep of collectiviteit als geheel.

Voorbeeld correcte referentie

In zijn inleidende boek 'De kleermakers en de keizer. Inleiding tot politiek en politieke wetenschappen' (2006) stelt Carl Devos dat politiek eigenlijk een '*essentially contested concept*' is, een term die hij ontleent aan Gallie (1955). Volgens Devos zijn er aspect- en domeinbenaderingen in de omschrijving van politiek. We moeten op zoek naar het specifieke van de politiek, naar de zgn. '*letzte Unterscheidung*' (Carl Schmitt, 1928, geciteerd in Devos 2006, p.21). Devos omschrijft politiek als "zaken die voor een groep of collectiviteit als geheel worden geregeld." (Devos 2006, p.26)

Voorbeeld 2 plagiaat

Politiek is daarmee eigenlijk een soort clusterbegrip, een container- of trosbegrip. Er is brede reeks van criteria die op politiek van toepassing kunnen zijn, en "any large set of these criteria grouped together in a particular act of practice, is capable of qualifying the act as political." (Connolly 1983, p.14)

Voorbeeld correcte referentie

Volgens Devos is politiek "een clusterconcept, een tros-of containerbegrip: een brede reeks van criteria die op politiek van toepassing kunnen zijn en "any large set of these criteria grouped together in a particular act of practice, is capable of qualifying the act as political." (Connolly 1983:14)". (Devos 2006, p.13)

Opmerking:

Rechtstreeks verwijzen naar bronnen kan enkel als je die bronnen zelf hebt gelezen. Als je een citaat of begrip van de originele bron bij een andere auteur hebt gelezen (in bovenstaand voorbeeld las je het citaat van Connolly niet in het boek van Connolly zelf, maar in Devos (2006)), dan moet je ook verwijzen naar het boek (Devos) waarin je het citaat (Connolly) hebt gelezen. Dat kan zoals in bovenstaand voorbeeld, of dat kan door bv. als volgt:

Devos (2006, p.13) stelt dat een brede reeks van criteria op politiek van toepassing kunnen zijn. Elke reeks van deze criteria "grouped together in a particular act of practice, is capable of qualifying the act as political." (Connolly, 1983, p.13, geciteerd in Devos, 2006, p.13).

Wie een bronverwijzing of citaat wil vermijden, om de tekst meer als eigen tekst voor te stellen, door bv. de woordvolgorde, werkwoordtijden of adjectieven te veranderen, begaat plagiaat. Parafraseren is geen manier om bronvermelding te vermijden. Wie zinnen van een auteur overneemt moet ernaar verwijzen. Indien ze vrij volledig worden weergegeven moet de auteur letterlijk geciteerd worden. Als er hier en daar een woordje aan gewijzigd wordt is er van een letterlijk citaat inderdaad geen sprake meer. Maar wie bewust zo'n citaat wil vermijden door precies die kleine veranderingen aan te brengen, creëert de indruk dat hij zelf die zinnen heeft

verzonnen en slechts inspiratie vond bij de auteur waarnaar wel verwezen wordt, maar die niet geciteerd wordt. Ook dat is geen correcte houding.

2. OC ComWet

Voorbeeld 1 plagiaat

Wie zich afvraagt wat 'de' communicatiewetenschappen zijn, vraagt zich natuurlijk ook af: 'wat is communicatie?' Sommige definities van 'communicatie' hebben zich toegespitst op sociale en culturele aspecten. Anderen focussen op gedrags- of cognitieve aspecten. Dit verschil tussen cultuur en cognitief vormde vaak de basis – en doet dat eigenlijk nog altijd – voor verschillen in theorievorming en theoretische benaderingen. Zo kunnen we communicatie bijvoorbeeld omschrijven als een proces waar participanten informatie creëren en delen met elkaar. In deze definitie ligt de focus op het gedrag en niet zozeer op het sociale en culturele aspect. In andere omschrijvingen van communicatie vinden we wel deze focus terug, als men communicatie definieert als een activiteit waarbij symbolische inhoud niet enkel doorgegeven wordt, maar uitgewisseld wordt tussen "human agents", die met elkaar in interactie zijn binnen een situationele en/of discursieve context.. Deze paradigma's worden tegenover elkaar geplaatst en weerspiegelen heel eenvoudig gezegd de belangrijkste tradities binnen de communicatiewetenschappen.

Voorbeeld correcte referentie

In hun inleidende boek 'Lezen en schrijven in de communicatiewetenschappen' (2008) stellen Van Bauwel en Vande Winkel dat er verschillende definities van communicatie worden gehanteerd. In hun eerste hoofdstuk gaan ze in op de verschillende invalshoeken en benaderingen zoals de sociale culturele en de gedrags- of cognitieve benaderingen. Ze citeren Roger (1995, geciteerd in Van Bauwel & Vande Winkel, 2008, p. 4) wanneer die stelt dat communicatie een proces is: '[...] *participants create and share information with one another in order to reach a mutual understanding*'. Ze duiden (Van Bauwel & Vande Winkel, 2008) erop dat in deze definitie de focus ligt op het gedrag en minder op het sociale en culturele. Iets wat we volgens hen dan wel weer terugvinden in de omschrijving van Price (geciteerd in Van Bauwel & Vande Winkel, 2008, p. 4) die communicatie definieert als: '*An activity in which symbolic content is not merely transmitted from one source to another, but exchanged between human agents, who interact within a shared situational and/or discursive context.*' Tenslotte wijzen ze erop dat deze paradigma's tegenover elkaar worden geplaatst zoals ook Marsen (2006) dit stelt.

Voorbeeld 2 plagiaat

Fahrenheit 9/11, de film waarvoor Michael Moore in Cannes een Gouden Palm kreeg, is volgens vele Amerikanen te beschouwen als een voorbeeld van 'over-the-top cinematic journalism'. In dit artikel willen we nagaan of deze visie ook door Nederlanders wordt gedeeld.

Voorbeeld correcte referentie

Fahrenheit 9/11, de film waarvoor Michael Moore in Cannes een Gouden Palm kreeg, is volgens vele Amerikanen te beschouwen als een voorbeeld van 'over-the-top cinematic journalism' (Toplin, 2006, p. 4). In dit artikel willen we nagaan of deze visie ook door Nederlanders wordt gedeeld.

Voorbeeld 3 plagiaat

Onderzoek naar en theorievorming over vrouwengenres en specifiek het genre van de soaps, concentreerde zich vooral rond het uitgangspunt dat populaire cultuur een bron van plezier kan zijn. Hierbij ging men vooral kijken naar de aantrekkingskracht van wat men 'vrouwengenres' noemt. Zo deed men bijvoorbeeld onderzoek naar de aantrekkingskracht van soaps bij vrouwen. Deze aantrekkingskracht komt voort uit de vergelijkbaarheid met de

'werkelijke' posities van vrouwen in het dagelijkse leven. De aantrekkingskracht van een soap kan ook te maken hebben met de fantasie en de mogelijkheid die deze fantasie creëert om los te komen uit de eigen situatie.

Voorbeeld correcte referentie

Onderzoek naar en theorievorming over vrouwengenres en specifiek het genre van de soaps, concentreerde zich vooral rond het uitgangspunt dat populaire cultuur een bron van plezier kan zijn (zie Ang, 1992). Hierbij ging men vooral kijken naar de aantrekkingskracht van wat men 'vrouwengenres' noemt. Zo deed Tania Modleski (1982) onderzoek naar de aantrekkingskracht van soaps bij vrouwen. Deze aantrekkingskracht komt volgens haar voort uit de vergelijkbaarheid met de 'werkelijke' posities van vrouwen in het dagelijkse leven. Kaplan (1986) daarentegen stelt dat de aantrekkingskracht van een soap te maken heeft met de fantasie en de mogelijkheid die deze fantasie creëert om los te komen uit de eigen situatie.

Opmerking

Hoewel een éénmalige 'vergetelheid' van een niet-essentiële bronverwijzing niet als plagiaat te beschouwen is in de zin van art. 79 OER, zal het herhaaldelijk karakter van het ontbreken van correcte bronverwijzingen waardoor "teksten, theorieën, redeneringen, stellingen, indelingen, schema's, grafieken, data of onderzoeksresultaten als eigen werk worden voorgesteld" wel als plagiaat kunnen beschouwd worden.

3. OC SOCIO

Voorbeeld 1: Letterlijk overnemen van de bron

Originele tekst: Mastekaasa & Smeby, 2008

'Moving beyond studies of student persistence to more general theories, several authors have suggested that the numerical strength of a minority group has important consequences for the degree to which it is exposed to discrimination or more generally experience difficulties in various social settings. Particularly influential has been Kanter's (1977a, 1977b) theory of 'tokenism'. Kanter suggests that small minorities, like women in predominantly male settings, are faced with special problems. The basic issue is that members of small minorities are not perceived and treated as individuals but rather as representatives or 'tokens' of their category. A related albeit different idea is that traditionally privileged majorities may feel that their advantaged position is threatened by the minority, and that the minority is therefore subject to various kinds of hostile behaviour (Blalock, 1967). Kanter's and Blalock's theories give rise to different hypotheses. According to Kanter, the situation of the minority is more difficult the smaller it is. Blalock, on the other hand, argues that the majority is more likely to tolerate a very small minority group; when the relative size of the minority group increases, it is perceived to be a greater threat, and the majorities' hostility increases. Kanter's theory has not been supported in previous studies of the relationship between gender segregation and the dropout of female and male student dropout (Johnes & McNabb, 2004; Rogers & Menaghan, 1991; Sax, 1996; Smith & Naylor, 2001). One reason may be that Kanter's theory of relative numbers is gender neutral and do not take into account cultural and social influences of gender in the wider social sphere.'

We

We kunnen het verschil in studie keuze naar geslacht echter ook veel algemener gaan bekijken. Zoals bijvoorbeeld Kanter gedaan heeft met zijn theorie van 'tokenism'. Deze stelt dat minderheden zoals vrouwen, in wat beschouwd wordt als voornamelijk mannelijke richtingen, te maken hebben met een aantal specifieke problemen. Specifiek stelt hij dat leden van minderheden niet behandeld worden als individuele mensen maar als vertegenwoordigers van een groep. De meerderheid kan de minderheid dan gaan zien als een vijandelijke groep omdat deze mogelijk hun positie bedreigen. Vanaf hier loopt

zijn visie echter anders dan deze van Blalock. Kanter beweert dat de positie van een minderheid steeds slechter wordt naarmate ze kleiner wordt. Blalock daarentegen beweert dat hoe kleiner een minderheid, hoe waarschijnlijker het is dat deze aanvaard zal worden door de meerderheid. Hij gaat er van uit dat hoe kleiner de minderheidsgroep is, hoe minder bedreigend ze is voor de meerderheid en bijgevolg hoe meer kans ze maakt om aanvaard te worden. Kanter zijn theorie werd echter nog nooit gebruikt bij gender studies en dit omwille van het feit dat ze geen rekening houdt met het sociale. (Mastekaasa & Smeby, 2008)

Correcte manier van weergeven:

We kunnen het verschil in studiekeuze naar geslacht echter ook algemener gaan bekijken. Mastekaasa en zijn collega Smeby (2008, p. 193) halen in dat verband de theorie van het 'Tokenism' aan, naar voren gebracht door Kanter. Deze theorie stelt dat vrouwen in een minderheidspositie gezien kunnen worden als 'tokens' of symbolen van hun minderheidsgroep, in plaats van als echte personen. Dit kan als problematisch gezien worden, wanneer de minderheidsgroep als een gevaar gezien wordt door personen van een dominante meerderheidsgroep, zoals Blalock (Mastekaasa & Smeby, 2008) al aantoonde. Mastekaasa en zijn collega Smeby (2008) halen echter een belangrijk verschil aan tussen de theorieën van Kanter en die van Blalock. Volgens Kanter zijn de problemen het grootst wanneer de minderheidsgroep klein is, terwijl Blalock net stelt dat de problemen groeien wanneer de minderheidsgroep in aantal toeneemt. Mastekaasa en zijn collega Smeby stellen verder dat de theorie van Kanter slechts weinig gebruikt werd bij genderstudies. Volgens beide auteurs wordt dit veroorzaakt door het feit dat de theorie te weinig rekening houdt met het sociale.

Opmerking bij het gebruik van secundaire bronnen:

- Waar het mogelijk is, gebruik de originele bron!
- Telkens je de auteur vermeldt van de originele bron, duidelijk aangeven dat je de informatie in de secundaire bron haalt
- Geef duidelijk weer of de secundaire bron de originele bron citeert (door cursief te gebruiken, of letterlijk te stellen 'geciteerd in') of zelf interpreteert

Voorbeeld 2: Geen onderscheid tussen eigen samenvatting en citeren van andere bron

Bij meisjes die terecht kwamen in een eerder mannelijk beschouwd studieveld merkten we echter op dat zij vooral aangemoedigd werden door hun vader. Het zou logisch zijn te verwachten dat jongens of meisjes die een atypische studierichting gekozen hadden, minder aangemoedigd zouden worden dan jongens of meisjes die een traditionele keuze maakten. Toch vinden we geen empirische gegrondheid voor deze hypothese. Deze jongens of meisjes worden evenveel aangemoedigd als anderen.

Correcte manier van weergeven:

Mastekaasa & Smeby (2008) vonden dat meisjes die terecht kwamen in een eerder mannelijk beschouwd studieveld, vooral aangemoedigd werden door hun vader. De auteurs stelden dat het logisch zou zijn te verwachten dat jongens of meisjes die een atypische studierichting gekozen hadden, minder aangemoedigd zouden worden dan jongens of meisjes die een traditionele keuze maakten. Toch vonden ze geen empirische gegrondheid voor deze hypothese (Mastekaasa & Smeby, 2008): deze jongens en meisjes werden evenveel aangemoedigd als anderen.

Opmerkingen

1. Hoewel een éénmalige 'vergetelheid' van een niet-essentiële bronverwijzing niet als plagiaat te beschouwen is in de zin van art. 79 OER, zal het herhaaldelijk karakter van het ontbreken van correcte bronverwijzingen waardoor "teksten, theorieën, redeneringen, stellingen, indelingen, schema's, grafieken, data of onderzoeksresultaten als eigen werk worden voorgesteld" wel als plagiaat kunnen beschouwd worden.
2. Verwar het Engelse "to cite" en "citation" niet met het Nederlandse "citeren" en "citaat"! Engelstalige teksten gebruiken de termen "to quote" en "quotation" voor "citeren" en "citaat"; "to cite" betekent "naar een bron verwijzen" en "citation" betekent "bronverwijzing".

Plagiaat met een internetbron

1. OC PolWet

Op de website van Euractiv, een onafhankelijk 'bedrijf' dat informatie over de Europese Unie aanbiedt, verscheen volgend interview:

The "institutional limbo" surrounding the Lisbon Treaty may lead to "new euroscepticism across Europe" during next year's European elections, according to Swedish EU Affairs Minister Cecilia Malmström.

Sweden assumes the rotating EU presidency from the Czech Republic next July, and will be expected to deal with the aftermath of the elections and to smooth Ireland's path towards solving its Lisbon Treaty dilemma.

Speaking to EurActiv in an interview, Malmström said it would be a "pity if we can't run the elections under the new treaty [Lisbon], first of all because Sweden loses two seats under the Nice Treaty, but most importantly because those running for the European Parliament should know the circumstances under which they are to operate. As it stands, they will run in a sort of institutional limbo, which is unfair on them".

The former MEP said Sweden is prepared for this limbo, and will make contingency plans for a potential shift to the Lisbon Treaty if, as appears likely, Ireland holds a second referendum in the autumn of 2009. "We have planned for having our presidency under the Nice Treaty, but also for a potential change to Lisbon mid-way – we have planned for both scenarios," she explained.

While praising the current French Presidency for its success and experience in dealing with the global financial meltdown and Georgia conflict, Malmström dismissed suggestions that a small country like Sweden might struggle to cope with similar unforeseen crises. Using the Finnish Presidency's handling of the Lebanon crisis as a template, she argues that Sweden will prepare "for the unprepared" and establish "a crisis organisation that can be quickly activated".

[...]

<http://www.euractiv.com/en/eu-elections/interview-institutional-limbo-overshadow-2009-elections/article-177289>

Voorbeeld 1 plagiaat:

"De institutionele impasse rond het Lissabonverdrag leidt tot meer euroscepticisme in Europa. Het is dan ook jammer dat de volgende Europese verkiezingen niet onder de regels van het Verdrag van Lissabon zullen plaatsvinden. Het is bovendien niet fair ten opzichte van de kandidaten die eigenlijk niet weten onder welke regels zij in de toekomst, in het Europees Parlement, zullen moeten werken." Of: "Kleine landen kunnen net zo goed met onvoorziene crisissen omgaan als grote landen." Probleem: je haalt een 'mening' aan, van een Zweeds minister, zonder te zeggen dat het om een 'standpunt' gaat. Er zijn ongetwijfeld ook groepen die blij zijn met de institutionele impasse rond het Lissabon-verdrag, of die van oordeel zijn dat kleine landen niet zo goed kunnen inspelen op crisissituaties dan grote landen. Dit is dus geen feitelijke informatie meer. Je moet duidelijk aangeven dat het standpunt afkomstig is van deze Zweedse minister.

Voorbeeld 2 plagiaat

"De institutionele impasse rond het Lissabonverdrag leidt volgens de Zweedse minister van Europese Zaken Cecilia Malmström tot meer euroscepticisme in Europa. Als voormalig Europees parlements lid vindt ze het dan ook jammer dat de volgende Europese verkiezingen niet onder de regels van het Verdrag van Lissabon zullen plaatsvinden. Ze vindt het bovendien niet fair ten opzichte van de kandidaten die eigenlijk niet weten onder welke regels zij in de toekomst, in het Europees Parlement, zullen moeten werken." Of: "Kleine landen kunnen volgens de Zweedse minister van Europese Zaken Cecilia Malmström net zo goed met onvoorziene crisissen omgaan als grote landen."

Probleem: Hier vermeld je wel dat het om een standpunt van een Zweeds minister gaat, maar je zegt niet waar je deze informatie gehaald hebt. Heb je deze minister zelf geïnterviewd? Heb je het interview gelezen op de website van die minister? Of las je het interview op een EU-propaganda-site? Of op een site die tracht op een objectieve manier informatie te leveren? Dit is belangrijk om te weten, omdat het de informatie in de juiste context zet.

Voorbeeld correcte verwijzing

“In een interview met de nieuwssite Euractiv zegt de Zweedse minister van Europese Zaken Cecilia Malmström dat de institutionele impasse rond het Lissabonverdrag tot meer euroscepticisme in Europa leidt. Als voormalig Europees parlamentslid vindt ze het dan ook jammer dat de volgende Europese verkiezingen niet onder de regels van het Verdrag van Lissabon zullen plaatsvinden. In hetzelfde gesprek met Euractiv zegt ze ook dat ze dit niet fair vindt ten opzichte van de kandidaten die eigenlijk niet weten onder welke regels zij in de toekomst, in het Europees Parlement, zullen moeten werken.” (<http://www.euractiv.com/en/eu-elections/interview-institutional-limbo-overshadow-2009-elections/article-177289>, geconsulteerd op 21 november 2008)

Of: “Kleine landen kunnen volgens de Zweedse minister van Europese Zaken Cecilia Malmström net zo goed met onvoorziene crisissen omgaan als grote landen. Dat merkte ze op tijdens een interview met de nieuwssite Euractiv, naar aanleiding van het Zweedse EU-voorzitterschap van 2009. Een land als Frankrijk heeft goed ingespeeld op de Georgiëcrisis, maar dat betekent volgens haar niet dat kleine landen deze taak niet zouden aankunnen.” (<http://www.euractiv.com/en/eu-elections/interview-institutional-limbo-overshadow-2009-elections/article-177289>, geconsulteerd op 21 november 2008)

Opmerkingen

- Er is niets mis met het vinden van informatie op internet. Voor primaire bronnen is het internet dikwijls de enige bron die bruikbaar is (bijv. als je een analyse doet van Country Strategy Papers, of van speechen van Europese Commissarissen, of als je een process-tracing van Europese richtlijnen wil uitvoeren, etc.). Maar de ene site is natuurlijk de andere niet. De verleiding kan groot zijn om informatie uit Wikipedia of Lonely Planet te halen, maar dit is zeer onverstandig. Het zijn niet altijd de meest accurate infobronnen, en het is steeds beter om een meer officiële instantie als bron te gebruiken, zeker als het gaat over ‘feitelijke informatie’.
- Zéker bij ‘omstreden’ beweringen, bij meningen of standpunten (bijv. “De impasse rond het Verdrag van Lissabon leidt tot meer euroscepticisme”), is het cruciaal om te verwijzen naar de bron (en die bron liefst ook wat te situeren: wie is de persoon die dat zegt? In welke functie?).
- Zeg niet: “Volgens Euractiv is Zweden in de tweede helft van 2009 EU-voorzitter.” – dit is zodanig algemene, feitelijke kennis, dat een bronvermelding niet onmiddellijk nodig is. Als je wel een bron wil vermelden, verwijs dan naar een primaire bron, bijv. rechtstreeks naar de website van de EU zelf. In dezelfde optiek is het niet ‘foutief’, maar wel heel belachelijk om als volgt te verwijzen: “Volgens auteur x of y zegt artikel 6 van het EG-Verdrag dat ...”. Ga gewoon naar de primaire bron op zoek, nl. het EG-verdrag, en verwijs rechtstreeks naar dit Verdrag.

2. OC ComWet

Voorbeeld plagiaat

Belangrijk bij onze resultaten is alleszins het besef dat deze afhankelijk kunnen zijn van tal van factoren. Zo komt uit de resultaten bijvoorbeeld vaak duidelijk naar voor dat De Morgen zich niet altijd als kwaliteitskrant heeft geprofileerd. Ook de nodige financiële problemen en/of facelifts bij kranten reflecteren zich vast en zeker in de data. De conclusies zijn dus in sterke mate afhankelijk van de eigen historiek van de krant. Ook het maatschappelijke klimaat, wijzigende interesses van lezers, of de introductie van nieuwe druktechnologieën kunnen onze resultaten beïnvloeden.

Voorbeeld correcte referentie

In het doctoraatsonderzoek van Laurence Hauttekeete wordt gesteld dat het belangrijk is dat de resultaten van een kwalitatief onderzoek naar tabloidisering in printmedia afhankelijk zijn van een aantal factoren. Waarmee ze duidt op de complexiteit van deze materie: “Zo komt uit de resultaten bijvoorbeeld vaak duidelijk naar voor dat *De Morgen* zich niet altijd als kwaliteitskrant heeft geprofileerd. Ook de nodige financiële problemen en/of facelifts bij kranten reflecteren zich vast en zeker in de data. De conclusies zijn “dus in sterke mate afhankelijk van de eigen historiek van de krant. Ook het maatschappelijke klimaat, wijzigende interesses van lezers, of de introductie van nieuwe druktechnologieën kunnen onze resultaten beïnvloeden”.

(<https://archive.ugent.be/retrieve/2776/Doctoraat+Laurence+Hauttekeete.pdf>, p. 390)

3. OC SOCIO

Voorbeeld: Verkeerde weergave van een internetbron

Het aantal thuislozen in België wordt volgens het Europees Observatorium voor Thuisloosheid (Feantsa) geschat op 17.000 mensen. Deze cijfers moeten echter met de nodige omzichtigheid gehanteerd worden aangezien er in België (net zoals in de rest van Europa) geen enkele officiële telling van het aantal dak- en thuislozen bestaat. Eén van de belangrijkste problemen in dit verband is het feit dat thuisloosheid verschillende verschijningsvormen kent en moeilijk gedefinieerd kan worden. Bovendien is het moeilijk de dak- en thuislozen te bereiken. Dit heeft tot gevolg dat de beschikbare cijfers ofwel schattingen zijn, ofwel enkel betrekking hebben op het aantal bereikte thuislozen via de opvang. Alhoewel men hierdoor een eerste beeld van de groep van thuislozen krijgt, moet men zich er steeds van bewust zijn dat het werkelijke aantal thuislozen hoger ligt, aangezien de thuislozen die niet door de opvangvoorzieningen worden bereikt niet meegeteld worden.

Correcte manier van weergeven:

Eerste manier: Citaat

Vranken en zijn collega's (2007) verwoordden dit als volgt:

“Het aantal thuislozen in België wordt volgens het Europees Observatorium voor Thuisloosheid (Feantsa) geschat op 17.000 mensen. Deze cijfers moeten echter met de nodige omzichtigheid gehanteerd worden aangezien er in België (net zoals in de rest van Europa) geen enkele officiële telling van het aantal dak- en thuislozen bestaat. Eén van de belangrijkste problemen in dit verband is het feit dat thuisloosheid verschillende verschijningsvormen kent en moeilijk kan gedefinieerd worden. Bovendien is het moeilijk de dak- en thuislozen te bereiken. Dit heeft tot gevolg dat de beschikbare cijfers ofwel schattingen zijn, ofwel enkel betrekking hebben op het aantal bereikte thuislozen via de opvang. Alhoewel men hierdoor een eerste beeld van de groep van thuislozen krijgt, moet men zich er steeds van bewust zijn dat het werkelijke aantal thuislozen hoger ligt, aangezien de thuislozen die niet door de opvangvoorzieningen worden bereikt niet meegeteld worden.”

(http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_daklozen.htm, geraadpleegd op 21/10/2008)

Enkel citaat:

- Als het zin heeft de letterlijke bewoordingen van de auteur te gebruiken
- Om aandacht op een bepaald punt te vestigen

Tweede manier:

Vranken en zijn collega's (2007) haalden aan dat het Europees Observatorium voor Thuisloosheid (Feantsa) het aantal thuislozen in België op 17.000 mensen schat. De auteurs stelden wel dat deze cijfers met de nodige omzichtigheid dienen geïnterpreteerd te worden: volgens hen bestaat in België geen officiële telling van het aantal dak- en thuislozen. Volgens Vranken en zijn collega's (2007) is dit te wijten aan twee belangrijke problemen: eerst en vooral kan dak- en thuisloosheid verscheidene vormen aannemen, zodat het niet eenduidig gedefinieerd kan worden; daarnaast zijn dak- en thuislozen moeilijk te bereiken. Ofwel zijn cijfers dus schattingen, ofwel gaan ze uit van het aantal thuislozen in de opvang (Vranken et al., 2007). Dit zorgt ervoor dat de gebruikte cijfers altijd het echte aantal onderschatten: de dak- en thuislozen die geen gebruik maken van de opvang, worden niet meegeteld (Vranken et al., 2007).

Voorbeeld plagiaat bij databestanden/datatabellen

1. OC PolWet

Voorbeeld plagiaat 1.

In tabel 1 zien we duidelijk dat zowel aantal partijen dat deelnam aan de verkiezingen als het effectief aantal electorale partijen tussen 1991 en 1994 stijgt om dan in 1998 weer lichtjes te dalen. Uit tabel 1 kan men ook afleiden dat het aandeel van de grootste partij tussen 1991 en 1994 afneemt, waardoor.....

Fout: niet vermelden van de bron

Tabel 1. Verkiezingsuitslagen São Tomé and Príncipe

Jaar	1991		1994		1998	
	Totaal Stemmen	%	Totaal Stemmen	%	Totaal Stemmen	%
Geregistreerde kiezers	51610		55862		49639	
Uitgebrachte stemmen	39605	77.1	29100	52.1	32034	64.5
Ongeldige stemmen	3171	8.0	3748	12.9	2951	9.2
Geldige stemmen	36434	92.0	25352	87.1	29083	90.8
MLSTP-PSD	12090	30.5	10782	42.5	14785	50.8
ADI			6660	26.3	8222	28.3
PCD-GR	21535	54.4	6235	24.6	4667	16.0
CODO	2071	5.2	1152	4.5	483	1.7
AP			342	1.4	183	0.6
FDC	598	1.5	181	0.7	156	0.5
UNDP					363	1.2
PPP					334	1.1
<i>NS (effectief aantal electorale partijen)</i>	<i>1,52</i>		<i>3,20</i>		<i>2,74</i>	

Voorbeeld plagiaat 2

In tabel 1 kan een overzicht worden gevonden van de door ons verzamelde verkiezingsdata voor de parlamentsverkiezingen in São Tomé and Príncipe. In tabel 1 zien we duidelijk dat zowel aantal partijen dat deelnam aan de verkiezingen als het effectief aantal electorale partijen tussen 1991 en 1994 stijgt om dan in 1998 weer lichtjes te dalen. Uit tabel 1 kan men ook afleiden dat het aandeel van de grootste partij tussen 1991 en 1994 afneemt, waardoor

Fout: niet vermelden van de bron en suggereren dat men de data zelf heeft verzameld.

Tabel 1. Verkiezingsuitslagen São Tomé and Príncipe

Jaar	1991		1994		1998	
	Totaal Stemmen	%	Totaal Stemmen	%	Totaal Stemmen	%
Geregistreerde kiezers	51610		55862		49639	
Uitgebrachte stemmen	39605	77.1	29100	52.1	32034	64.5
Ongeldige stemmen	3171	8.0	3748	12.9	2951	9.2
Geldige stemmen	36434	92.0	25352	87.1	29083	90.8
MLSTP-PSD	12090	30.5	10782	42.5	14785	50.8
ADI			6660	26.3	8222	28.3
PCD-GR	21535	54.4	6235	24.6	4667	16.0
CODO	2071	5.2	1152	4.5	483	1.7
AP			342	1.4	183	0.6
FDC	598	1.5	181	0.7	156	0.5
UNDP					363	1.2
PPP					334	1.1
<i>NS (effectief aantal electorale partijen)^a</i>	1.52		3,20		2,74	

Correcte verwijzing

Op basis van het verkiezingsdataproyect van het Institute of Political Science van de Universiteit of Heidelberg waren we in staat de verkiezingsresultaten voor de parlamentsverkiezingen in São Tomé and Príncipe te gebruiken voor onze analyses. Hieronder, in tabel 1, worden deze resultaten weergegeven (Nohlen, a.o., 2004:764). Het is duidelijk dat zowel het aantal partijen dat deelnam aan de verkiezingen als het effectief aantal electorale partijen van 1,52 naar 3,20 tussen 1991 en 1994 stijgt om dan in 1998 weer lichtjes te dalen (eigen bewerkingen). Uit tabel 1 kan men ook afleiden dat het aandeel van de grootste partij tussen 1991 en 1994 afneemt, waardoor.....

Tabel 1. Verkiezingsresultaten Parlementsverkiezingen

Jaar	1991		1994		1998	
	Totaal Stemmen	%	Totaal Stemmen	%	Totaal Stemmen	%
Geregistreerde kiezers	51610		55862		49639	
Uitgebrachte stemmen	39605	77.1	29100	52.1	32034	64.5
Ongeldige stemmen	3171	8.0	3748	12.9	2951	9.2
Geldige stemmen	36434	92.0	25352	87.1	29083	90.8
MLSTP-PSD	12090	30.5	10782	42.5	14785	50.8
ADI			6660	26.3	8222	28.3
PCD-GR	21535	54.4	6235	24.6	4667	16.0
CODO	2071	5.2	1152	4.5	483	1.7
AP			342	1.4	183	0.6
FDC	598	1.5	181	0.7	156	0.5
UNDP					363	1.2
PPP					334	1.1
<i>N_v (effectief aantal electorale partijen)^a</i>	1.52		3,20		2,74	

Data gebaseerd op: D. Nohlen, M. Krennerich and B. Thibaut (eds.) (2004). *Elections in Africa. A Data Handbook*. Oxford: Oxford University, p.746.

^a Eigen bewerkingen

Voorbeeld 3 plagiaat :

Geen/onvolledige verwijzing naar de bron

Onderzoek naar het profiel van de gemeenteraadsleden in een representatief staal van 100 Vlaamse gemeenten in de periode 1946-2000, toonde aan dat er in de leeftijd van de lokale gekozenen in Vlaanderen wel degelijk gewag kan worden gemaakt van een evolutie. Zo werd vastgesteld dat de gemeenteraadsleden verkiezing na verkiezing jonger werden. Sleuteljaar hierin was 1970. In dat jaar was er namelijk sprake van een beduidende verjonging. De verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd van 21 naar 18 jaar en van de verkiesbaarheidsleeftijd van 25 naar 21 jaar lagen vanzelfsprekend mede aan de basis van deze daling. Deze wetten openden de deur voor de jongeren maar verzekerden uiteraard niet dat ze effectief een plaats verwierven in het lokaal bestuur. Een tweede vaststelling was verder dat de gemiddelde leeftijd van de vrouwelijke gekozenen in ieder verkiezingsjaar lager lag dan de gemiddelde leeftijd van de mannelijke gekozenen. Tabel 34 geeft een overzicht van de evolutie van de gemiddelde leeftijd per verkiezingsjaar en van de evolutie van de gemiddelde leeftijd per verkiezingsjaar naar geslacht.

Tabel 34: De gemiddelde leeftijd van de mannelijke en vrouwelijke lokale gekozenen in Vlaanderen 1946-2000.

	1946	1952	1958	1964	1970	1976	1982	1988	1994	2000
Mannen	48.4	50.3	50.4	49.8	46.8	46.6	46.2	46.5	47.2	47.3
Vrouwen	46.9	48.5	49.6	49.7	42.6	44.0	45.6	43.7	42.7	42.1
Globaal	48.4	50.2	50.3	49.8	46.5	46.3	46.1	46.0	46.2	45.7

Bovenstaande tabel toont inderdaad aan dat de globale gemiddelde leeftijd van de gekozenen vanaf 1970 afnam. De verkiezingen van 1994 vormden hierop een uitzondering. Toen nam de gemiddelde leeftijd van de gekozenen terug lichtjes toe. In 2000 zette de verjongingstrend zich echter terug door.

Om deze daling van de gemiddelde leeftijd van de lokale gekozenen te verklaren, werd de evolutie van de leeftijdsstructuur geanalyseerd. Deze analyse maakte al snel duidelijk dat vanaf 1970 vooral het aandeel van de -35 jarigen steeg terwijl het aandeel van de 60-plussers daalde.

Uit de analyse kwam tevens naar voor dat in ieder verkiezingsjaar de politieke participatie steeg naarmate de leeftijd toenam, haar hoogtepunt bereikte bij de personen van middelbare leeftijd en van dan af verminderde naarmate we in de oudere leeftijdscategorieën kwamen.

Correcte manier van weergeven

Eerder onderzoek naar het profiel van de gemeenteraadsleden in een representatief staal van 100 Vlaamse gemeenten in de periode 1946-2000, toonde aan dat er in de leeftijd van de lokale gekozenen in Vlaanderen wel degelijk gewag kan worden gemaakt van een evolutie. Zo stelden Reynaert, Steyvers en Verlet (2006, pp. 47-49) vast dat de gemeenteraadsleden verkiezing na verkiezing jonger werden. Sleuteljaar hierin was 1970. In dat jaar was er namelijk sprake van een beduidende verjonging. De verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd van 21 naar 18 jaar en van de verkiesbaarheidsleeftijd van 25 naar 21 jaar lagen vanzelfsprekend mede aan de basis van deze daling. Deze wetten openden de deur voor de jongeren maar verzekerden uiteraard niet dat ze effectief een plaats verwierven in het lokaal bestuur.

Een tweede vaststelling uit datzelfde onderzoek was verder dat de gemiddelde leeftijd van de vrouwelijke gekozenen in ieder verkiezingsjaar lager lag dan de gemiddelde leeftijd van de mannelijke gekozenen. Tabel 34 geeft daarom een duidelijk beeld van de evolutie van de gemiddelde leeftijd per verkiezingsjaar en van de evolutie van de gemiddelde leeftijd per verkiezingsjaar naar geslacht.

Tabel 34: De gemiddelde leeftijd van de mannelijke en vrouwelijke lokale gekozenen in Vlaanderen 1946-2006. (Reynaert, Steyvers en Verlet, 2006, p. 48)

	1946	1952	1958	1964	1970	1976	1982	1988	1994	2000	2006
Mannen	48.4	50.3	50.4	49.8	46.8	46.6	46.2	46.5	47.2	47.3	48.9
Vrouwen	46.9	48.5	49.6	49.7	42.6	44.0	45.6	43.7	42.7	42.1	43.2
Globaal	48.4	50.2	50.3	49.8	46.5	46.3	46.1	46.0	46.2	45.7	47.0

Bovenstaande tabel toont inderdaad aan dat de globale gemiddelde leeftijd van de gekozenen vanaf 1970 afnam. De verkiezingen van 1994 vormden hierop een uitzondering. Toen nam de gemiddelde leeftijd van de gekozenen terug lichtjes toe. In 2000 zette de verjongingstrend zich echter terug door.

Om deze daling van de gemiddelde leeftijd van de lokale gekozenen te verklaren, analyseerden bovenvermelde onderzoekers de evolutie van de leeftijdsstructuur. Deze analyse maakte al snel duidelijk dat vanaf 1970 vooral het aandeel van de -35 jarigen steeg terwijl het aandeel van de 60-plussers daalde.

Uit de analyse kwam tevens naar voor dat in ieder verkiezingsjaar de politieke participatie steeg naarmate de leeftijd toenam, haar hoogtepunt bereikte bij de personen van middelbare leeftijd en van dan af verminderde naarmate ze in de oudere leeftijdscategorieën kwamen.

Bibliografie:

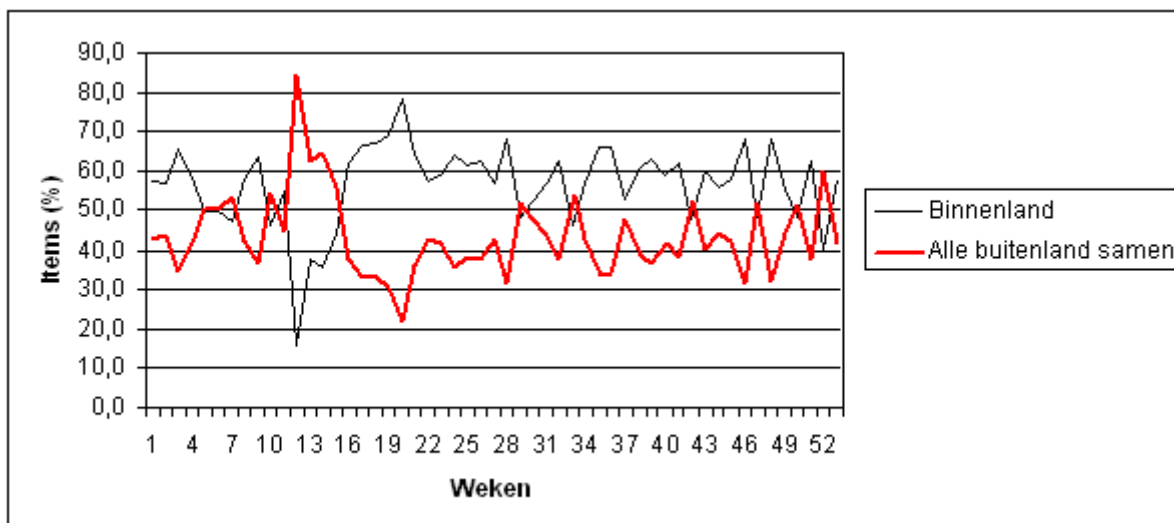
REYNAERT, H., STEYVERS, K., VERLET, D., Van dorpsfiguur tot eerstelijnsbestuurder. De lokale politieke elite in Vlaanderen na 1945. In: Fiers, S., Reynaert, H., (red.), Wie zetelt? De gekozen politieke elite in Vlaanderen doorgelicht, Tielt, Lannoo, 2006, pp. 47-48.

2. OC ComWet

Voorbeeld plagiaat

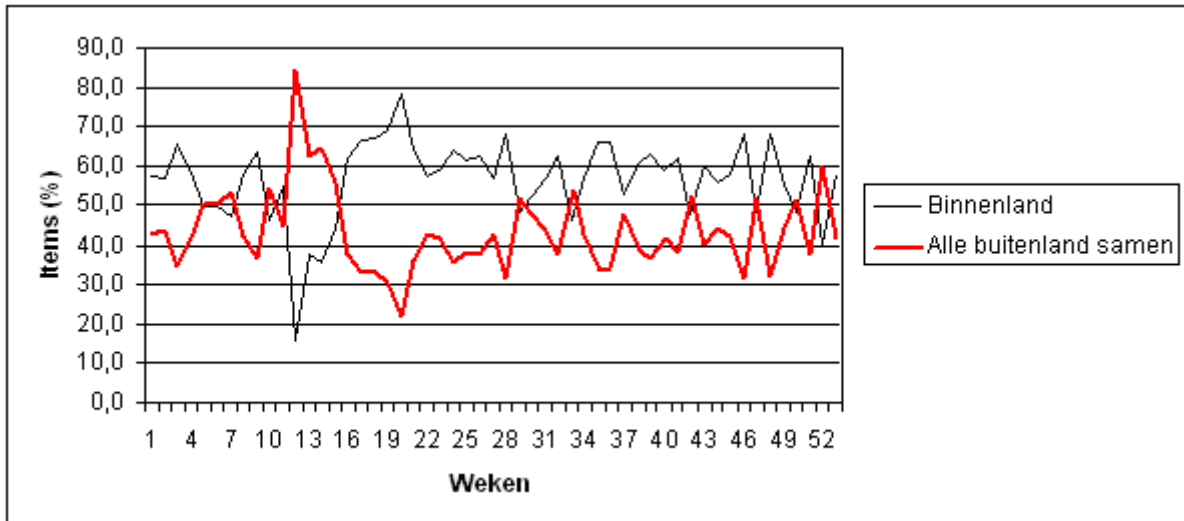
Bekijkt men de verschillen en schommelingen van het aanbod binnen- en buitenlands nieuws (gespreid over 52 weken, 2003) op de openbare omroep en VTM samen, dan krijgt men volgende grafiek.

Grafiek 3. Binnen- versus buitenland TV1 en VTM

Voorbeeld correcte referentie

De gegevens op basis van het onderzoek van de VRT- en VTM-journaals (2003) door Biltreyst en Joye, leveren volgende grafiek op:

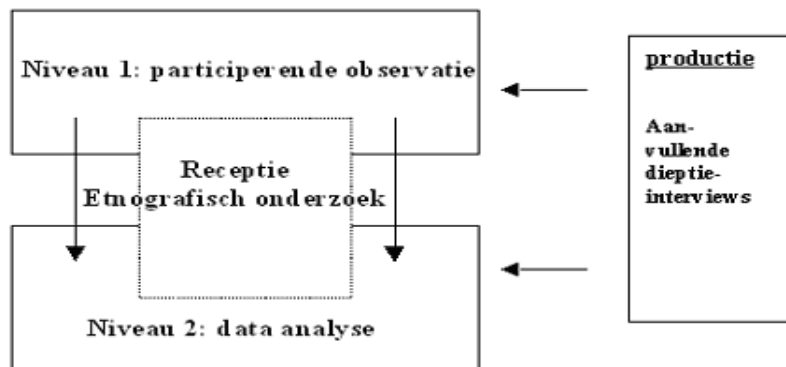

Grafiek 3. Binnen- versus buitenland TV1 en VTM (n = 14.154 items)

Bron: Biltereyst, D. & Joye, S. (2005). Voorspelbaar buitenland. Analyse van de buitenland- en de internationale berichtgeving van de VRT- en VTM-journaals in 2003. In M. Hooghe, K. De Swert & S. Walgrave (Eds.), *Nieuws op televisie. Televisiejournaals als venster op de wereld* (pp. 157-174). Leuven: Acco, p. 164.

Voorbeeld plagiaat

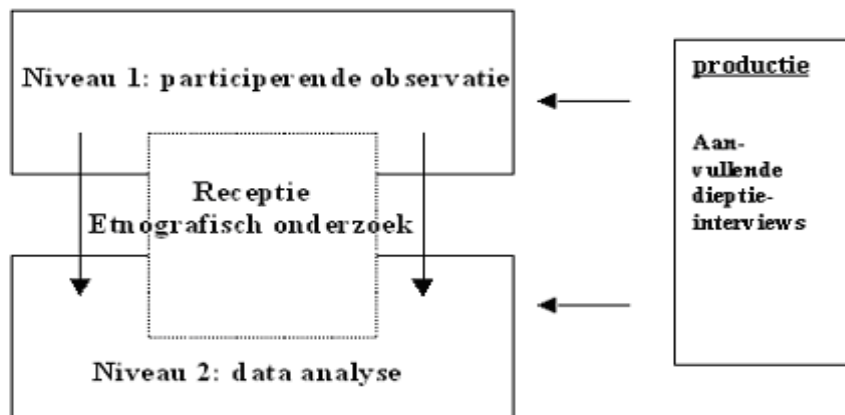
Voor ons onderzoek vertrekken we van volgend onderzoeksdesign:

Voorbeeld correcte referentie

Bij het uitwerken van ons onderzoek zijn we uitgegaan van hetzelfde onderzoeksdesign dat werd toegepast in het onderzoek van Van Bauwel (2007) in verband met 'Anders geletterdheid'.

Model van onderzoeksdesign (Bron: Van Bauwel, S. (2007). *Anders geletterdheid. Een onuitgegeven onderzoeksrapport*. Gent: Vakgroep Communicatiewetenschappen, p. 15)

3. OC SOCIO

Voorbeeld : Geen/onvolledige verwijzing naar bron

Via een explorierend vooronderzoek, werden volgende dimensies bekomen (zie figuur 1). Deze dimensies vallen telkens uiteen in tegengestelde schalen, die ook in de tabel worden weergegeven.

Figuur 1: Verschillende dimensies en hun tegengestelde schalen.

<i>Dimension</i>	<i>Opposite scales</i>	
Entity:	Individual	Social
Control:	Internal	External
Motive:	Internal	External
Status:	Not planned	Planned
Awareness:	Unaware	Aware
Learning environment:	Not designed	Designed
Learning process:	General	Unique
Aim:	Acquisition	Participation

Correcte manier van weergeven:

Op basis van een onderzoek, uitgevoerd door Blokhuis (2003), werden volgende dimensies bekomen (zie figuur 1). Deze auteur toonde aan dat deze dimensies telkens uiteenvallen in tegengestelde schalen, die ook in de tabel worden weergegeven.

<i>Dimension</i>	<i>Opposite scales</i>	
Entity:	Individual	Social
Control:	Internal	External
Motive:	Internal	External
Status:	Not planned	Planned
Awareness:	Unaware	Aware
Learning environment:	Not designed	Designed
Learning process:	General	Unique
Aim:	Acquisition	Participation

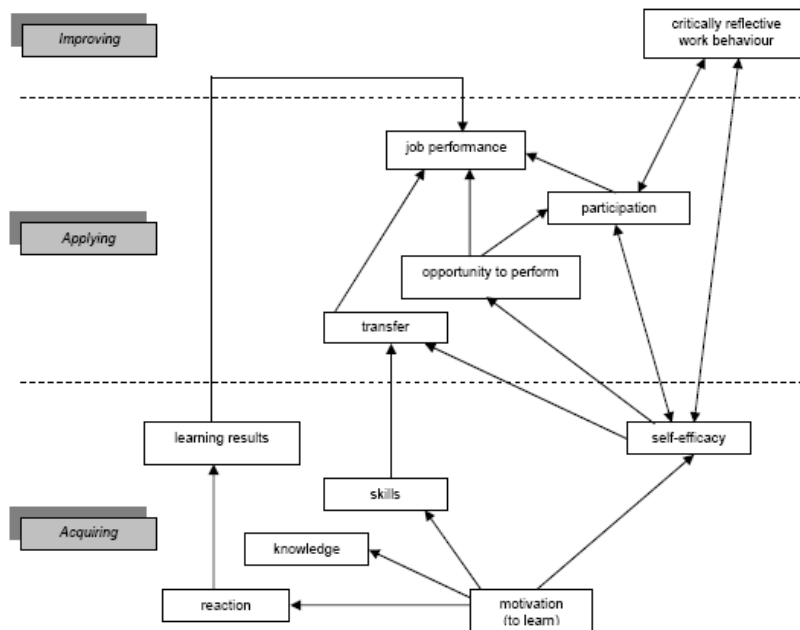
Figuur 1: Verschillende dimensies en hun tegengestelde schalen.

(Bron: Blokhuis, 2003, p. 103)

Voorbeeld 5: Plagiaat bij volledige/partiële overname van structuren

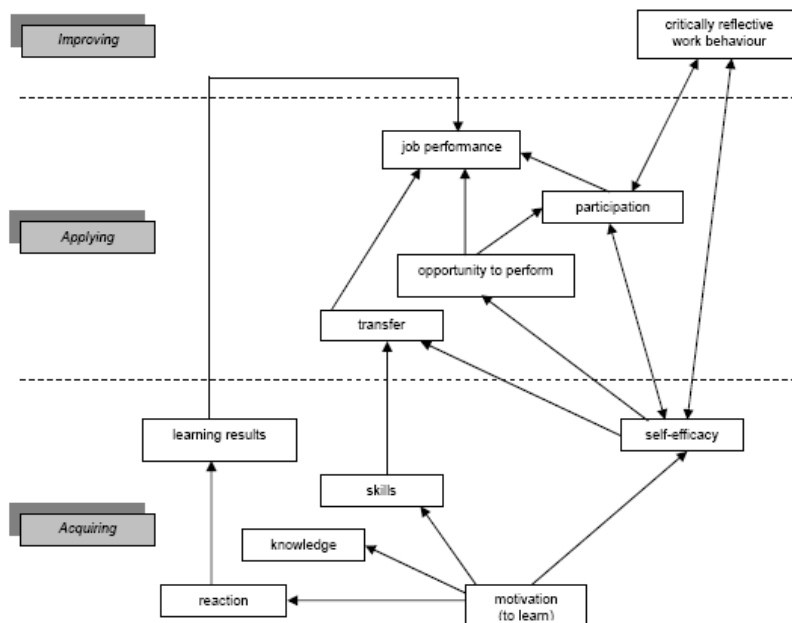
Uiteindelijk komen we tot volgend model, die het uitgangspunt vormt van deze studie:

Figuur 1: Conceptueel model

Correcte manier van weergeven:

Bij het uitwerken van deze studie, vertrokken we van het volgende conceptueel model, ontwikkeld door Blokhuis (2003):

Figuur 1: Conceptueel model

(Bron: Blokhuis, 2003, p. 100)

Bibliografie:

Blokhuis, F.T.L. (2003). Using the learning possibilities at the workplace effectively. Paper presented at the EARLI conference, Padova, Italy, August 27, 2003.

Mastekaasa, A. & Smeby, J. C. (2008). Educational choice and persistence in male- and female-dominated fields. *Higher Education*, 55, 189-202.

Vranken, J., Campaert, G., De Boyser, K. & Dierckx, D. (2007). *Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2007*. Leuven: Acco. Geraadpleegd op 21 oktober 2008 op http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_daklozen.htm